EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 20.5.2020.
COM(2020) 512 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Itālijas 2020. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Itālijas 2020. gada stabilitātes programmu

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Itālijas 2020. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Itālijas 2020. gada stabilitātes programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu[1] un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību[2], un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Komisija 2019. gada 17. decembrī pieņēma gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģiju, tādējādi uzsākot 2020. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Tajā pienācīgi ņēma vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja 2017. gada 17. novembrī. Komisija 2019. gada 17. decembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Itālija bija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī ieteikumu "Padomes ieteikums par eurozonas ekonomikas politiku".

(2) 2020. gada ziņojums par Itāliju[3] tika publicēts 2020. gada 26. februārī. Tajā bija izvērtēts, kā Itālija īstenojusi tai adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma 2019. gada 9. jūlijā[4], turpmākie pasākumi, kas veikti pēc iepriekšējos gados pieņemtajiem

[1] OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.
[2] OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.
[3] SWD(2020) 511 final.
[4] OV C 301, 5.9.2019., 117. lpp.

ieteikumiem, un Itālijas progress virzībā uz stratēģijas "Eiropa 2020" valsts mērķu sasniegšanu. Tajā bija ietverts arī padziļināts pārskats, kurš veikts saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu un kura rezultāti arī tika publicēti 2020. gada 26. februārī. No Komisijas veiktās analīzes secināms, ka Itālijā pastāv pārmērīga makroekonomikas nelīdzsvarotība. Jo īpaši liels valsts parāds un ieilgusi vājas produktivitātes dinamika norāda uz pārrobežu nozīmes riskiem, ņemot vērā augsto bezdarba līmeni un joprojām lielo ieņēmumus nenesošu aizdevumu apmēru.

(3) 2020. gada 11. martā Pasaules Veselības organizācija oficiāli pasludināja Covid-19 uzliesmojumu par pasaules mēroga pandēmiju. Tā ir nopietna sabiedrības veselības ārkārtas situācija, kas skar iedzīvotājus, sabiedrību kopumā un ekonomiku. Tā pakļauj valstu veselības sistēmas smagai spriedzei, rada traucējumus globālajās piegādes ķēdēs, nestabilitāti finanšu tirgos un patērētāju pieprasījuma satricinājumus un negatīvi ietekmē dažādas nozares. Tā apdraud cilvēku darbvietas un ienākumus un uzņēmumu darbību. Tā ir izraisījusi ievērojamu ekonomikas satricinājumu, kam jau ir nopietnas sekas Eiropas Savienībā. Komisija 2020. gada 13. martā pieņēma paziņojumu[5], kurā aicināja koordinēt rīcību, reaģējot uz krīzi ekonomikā, un iesaistīt visus dalībniekus valstu un Savienības līmenī.

(4) Vairākas dalībvalstis ir izsludinājušas ārkārtas stāvokli vai ieviesušas ārkārtas pasākumus. Visiem ārkārtas pasākumiem vajadzētu būt stingri samērīgiem, nepieciešamiem, ierobežotiem laikā un saskaņā ar Eiropas un starptautiskajiem standartiem. Turklāt uz tiem būtu jāattiecina demokrātiskā pārraudzība un iespēja tos neatkarīgi pārskatīt tiesā.

(5) Komisija 2020. gada 20. martā pieņēma paziņojumu par Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšanu[6]. Šī klauzula, kuru veido Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 1. punkts, 6. panta 3. punkts, 9. panta 1. punkts un 10. panta 3. punkts un Regulas (EK) Nr. 1467/97 3. panta 5. punkts un 5. panta 2. punkts, atvieglo budžeta politikas koordināciju nopietnas ekonomikas lejupslīdes laikā. Komisija savā paziņojumā pauda Padomei viedokli, ka pašreizējos apstākļos, ņemot vērā paredzamo nopietno ekonomikas lejupslīdi Covid-19 uzliesmojuma dēļ, ir pieļaujams iedarbināt šo klauzulu. Dalībvalstu finanšu ministri 2020. gada 23. martā piekrita Komisijas novērtējumam. Vispārējās izņēmuma klauzulas iedarbināšana ļauj uz laiku atkāpties no korekcijām vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanai, ja tas neapdraud fiskālo stabilitāti vidējā termiņā. Attiecībā uz korektīvo daļu Padome uz Komisijas ieteikuma pamata var arī nolemt pieņemt pārskatītu fiskālo trajektoriju. Vispārējā izņēmuma klauzula neaptur Stabilitātes un izaugsmes paktā paredzētās procedūras. Tā ļauj dalībvalstīm atkāpties no budžeta prasībām, kas tiktu piemērotas parastā situācijā, un vienlaikus dod iespēju Komisijai un Padomei veikt vajadzīgos politikas koordinācijas pasākumus pakta ietvaros.

(6) Ir jāturpina pasākumi, lai ierobežotu un kontrolētu pandēmijas izplatīšanos, stiprinātu valstu veselības sistēmu noturību, mazinātu sociālekonomiskās sekas, izmantojot atbalsta pasākumus uzņēmumiem un mājsaimniecībām, un nodrošinātu pienācīgus veselības un drošības apstākļus darbavietā nolūkā atsākt saimniecisko darbību. Savienībai būtu pilnībā jāizmanto dažādie tās rīcībā esošie instrumenti, lai atbalstītu dalībvalstu centienus minētajās jomās. Vienlaikus dalībvalstīm un Savienībai būtu jāsadarbojas, sagatavojot pasākumus, kas vajadzīgi, lai atjaunotu mūsu sabiedrības un

[5] COM(2020) 112 final.
[6] COM(2020) 123 final.

ekonomikas normālu darbību un ilgtspējīgu izaugsmi, citstarp integrējot zaļo pārkārtošanos un digitālo pārveidi un mācoties no krīzes laikā gūtās pieredzes.

(7) Covid-19 krīze ir apliecinājusi ka vienotais tirgus ir pietiekami elastīgs, lai spētu pielāgoties ārkārtas situācijām. Tomēr, lai nodrošinātu ātru un vienmērīgu pāreju uz ekonomikas atlabšanas posmu, preču un pakalpojumu brīvu apriti un darba ņēmēju brīvu pārvietošanos, ir jāatceļ steidzamie ārkārtas pasākumi, kas kavē vienotā tirgus normālu darbību, tiklīdz tie vairs nav nepieciešami. Pašreizējā krīze ir parādījusi, ka veselības aprūpes nozarē ir vajadzīgi krīzes gatavības plāni, kas jo īpaši ietver uzlabotas iepirkuma stratēģijas, dažādotas piegādes ķēdes un svarīgāko piegāžu stratēģiskās rezerves. Tie ir galvenie elementi, uz kuru pamata tiks izstrādāti plašāki krīzes gatavības plāni.

(8) Savienības likumdevējs jau ir grozījis attiecīgos tiesiskos regulējumus[7], lai ļautu dalībvalstīm mobilizēt visus neizmantotos līdzekļus no Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem nolūkā novērst Covid-19 pandēmijas ārkārtas sekas. Minētie grozījumi nodrošinās papildu elastīgumu, kā arī vienkāršotas un racionalizētas procedūras. Lai mazinātu spiedienu uz naudas plūsmu, dalībvalstis arī var 2020.–2021. grāmatvedības gadā izmantot 100 % līdzfinansējuma likmi no Savienības budžeta. Itālija tiek mudināta pilnībā izmantot šīs iespējas, lai palīdzētu personām un nozarēm, ko šīs problēmas skar visvairāk.

(9) Paredzams, ka pandēmijas sociālās un ekonomiskās sekas nevienmērīgi izpaudīsies Itālijas reģionos un teritorijās saistībā ar ilgstošajām ekonomiskajām un sociālajām atšķirībām, atšķirīgo konkurētspējas potenciālu un to, cik liela ir atkarība no tūrisma. Tas rada risku, ka Itālijā paplašināsies reģionālās un teritoriālās atšķirības, pasliktinot neviendabīgās tendences starp mazāk attīstītiem reģioniem un attīstītākiem reģioniem, starp sociālajām perifērijām un pārējām pilsētas teritorijām, kā arī starp dažām pilsētas teritorijām un lauku apvidiem. To papildina risks, ka uz laiku izirs konverģences process starp dalībvalstīm, tāpēc pašreizējā situācijā ir vajadzīga mērķtiecīga politiska atbildes reakcija.

(10) Itālija 2020. gada 30. aprīlī iesniedza savu 2020. gada stabilitātes programmu.

(11) Itālija šobrīd ir Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvajā daļā, un tai piemēro noteikumu par parādu.

(12) Valdība savā 2020. gada stabilitātes programmā plāno, ka nominālā bilance no deficīta, kas bija 1,6 % no IKP 2019. gadā pasliktināsies līdz deficītam 10,4 % apmērā no IKP 2020. gadā. Paredzams, ka deficīts 2021. gadā samazināsies līdz 5,7 % no IKP. Pēc nostabilizēšanās 2019. gadā 134,8 % apmērā paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2020. gadā saskaņā ar 2020. gada stabilitātes programmu palielināsies līdz 155,7 %. Makroekonomikas un fiskālo perspektīvu ietekmē liela nenoteiktība Covid-19 pandēmijas dēļ. Budžeta prognožu pamatā ir valstij raksturīgi

[7] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/460 (2020. gada 30. marts), ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013 un (ES) Nr. 508/2014 attiecībā uz īpašiem pasākumiem, kas nepieciešami, lai piesaistītu investīcijas dalībvalstu veselības aprūpes sistēmās un citos to ekonomikas sektoros, reaģējot uz Covid-19 uzliesmojumu (Investīciju iniciatīva reaģēšanai uz koronavīrusu) (OV L 99, 31.3.2020, 5. lpp.), un Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/558 (2020. gada 23. aprīlis), ar ko Regulas (ES) Nr. 1301/2013 un (ES) Nr. 1303/2013 groza attiecībā uz īpašiem pasākumiem, lai nodrošinātu ārkārtas elastību Eiropas strukturālo un investīciju fondu izmantošanā, reaģējot uz Covid-19 uzliesmojumu (OV L 130, 24.4.2020, 1. lpp.).

riski, proti, ievērojams publisko garantiju apjoms un valsts obligāciju ienesīguma svārstīgums.

(13) Reaģējot uz Covid-19 pandēmiju un īstenojot saskaņotu Savienības pieeju, Itālija ir noteikusi budžeta pasākumus, lai palielinātu veselības aprūpes sistēmas kapacitāti, ierobežotu pandēmiju un sniegtu atbalstu vissmagāk skartajiem iedzīvotājiem un nozarēm. Saskaņā ar 2020. gada stabilitātes programmu minētie budžeta pasākumi 2020. gadā sasniedz 4,5 % no IKP. Šie pasākumi ietver stabilāku veselības aprūpes sistēmu un civilo aizsardzību, iekļaujošākas algu piemaksas shēmas un finansiālo atbalstu pašnodarbinātām personām un uzņēmumiem. Turklāt Itālija ir ieviesusi pasākumus, kas palīdzēs atbalstīt uzņēmumu likviditāti, neradot tiešu ietekmi uz budžetu, tostarp nodokļu maksājumu atlikšanu un aizdevumu garantijas. Kopumā Itālijas veiktie pasākumi atbilst pamatnostādnēm, kas sniegtas Komisijas paziņojumā par koordinētu ekonomisko reakciju uz Covid-19 uzliesmojumu. Minēto pasākumu pilnīga īstenošana, kam sekotu fiskālās politikas pārorientēšana uz piesardzīga vidēja termiņa fiskālā stāvokļa sasniegšanu, kad to ļaus ekonomikas apstākļi, palīdzēs saglabāt fiskālo stabilitāti vidējā termiņā.

(14) Pamatojoties uz Komisijas 2020. gada pavasara prognozi ar nemainīgas politikas pieņēmumu, Itālijas vispārējās valdības budžeta bilance tiek prognozēta -11,1 % apmērā no IKP 2020. gadā un -5,6 % apmērā no IKP 2021. gadā. Paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP sasniegs 158,9 % 2020. gadā un 153,6 % 2021. gadā.

(15) Komisija 2020. gada 20. maijā nāca klajā ar ziņojumu, kas sagatavots saskaņā ar Līguma 126. panta 3. punktu, jo Itālija 2019. gadā nebija izpildījusi noteikumu par parādu un 2020. gadā plāno pārkāpt deficīta robežvērtību, kas ir 3 % no IKP. Kopumā analīze liecina, ka nav pietiekamu pierādījumu, lai secinātu, ka Līgumā un Regulā (EK) Nr. 1467/1997 noteiktais parāda kritērijs ir vai izpildīts vai nav, savukārt deficīta kritērijs nav izpildīts.

(16) Covid-19 pandēmija valsts veselības aprūpes sistēmai ir radījusi vēl nepieredzētu spriedzi, norādot uz strukturālajiem trūkumiem un nepieciešamību palielināt sagatavotību, lai reaģētu uz krīzes situācijām. Neraugoties uz to, ka Itālijas veselības aprūpes sistēmas izdevumi ir zemāki par ES vidējiem rādītājiem, tai ir raksturīgi ļoti specializēti, kā arī kvalitatīvi universāli pakalpojumi, un tai kopumā ir izdevies nodrošināt pieejamu aprūpi. Tomēr jo īpaši pandēmijas sākumā veselības aprūpes sistēmas pārvaldības sadrumstalotība un koordinācija starp centrālajām un reģionālajām iestādēm palēnināja dažu ierobežojošo pasākumu īstenošanu. Reģionālo veselības aprūpes sistēmu reakcija uz krīzi galvenokārt balstījās uz ārkārtas mobilizāciju, jo īpaši veselības aprūpes darbinieku un vietējo sociālo dienestu mobilizāciju. Tas atsvēra fiziskās infrastruktūras ierobežojumus, veselības aprūpes darbinieku skaitu un investīcijas pēdējos gados, kuru mērķis bija uzlabot struktūras un pakalpojumus. Itālijas valdība pielika milzīgus pūliņus, lai mazinātu vīrusa izplatīšanos, atvieglotu slimnīcu noslogotību un radītu papildu aprūpes kapacitāti. Patlaban tiek izstrādāta ilgtermiņa ierobežošanas stratēģija, lai nodrošinātu drošu atgriešanos pie ražošanas darbībām. Papildus pārvaldības procesu un krīžu gatavības plānu uzlabošanai politikas pasākumiem pēc Covid-19 būtu jātiecas mazināt publisko ieguldījumu trūkumu veselības aprūpē. Vidējā termiņā un ilgtermiņā būs svarīgi izstrādāt stratēģisku investīciju plānu, lai uzlabotu Itālijas veselības aprūpes sistēmas noturību un garantētu nepārtrauktu pieejamas aprūpes sniegšanu. Ņemot vērā pašreizējās prognozes par veselības aprūpes darbaspēku, prioritāte būtu jāpiešķir tādas

politikas izstrādei, kas novērš šķēršļus veselības aprūpes darbaspēka apmācībām, darbā pieņemšanai un noturēšanai.

(17) Ierobežojošie pasākumi, kas pieņemti, reaģējot uz veselības krīzi, ļoti negatīvi ietekmē darba tirgu un sociālos apstākļus. Pirms krīzes sociālā situācija lēnām uzlabojās, lai gan nabadzības vai sociālās atstumtības, nodarbinātu personu nabadzības un ienākumu nevienlīdzības risks joprojām bija augsts, lielā mērā atšķiroties reģionālā līmenī. Ņemot vērā Covid-19 uzliesmojuma ietekmi un tā sekas, būtu jāstiprina sociālo tīklu drošība, lai nodrošinātu pienācīgu ienākumu kompensēšanu, neatkarīgi no nodarbinātības statusa, tostarp tiem, kas saskaras ar nepietiekamām iespējām piekļūt sociālajai aizsardzībai. Ienākumu kompensēšana un atbalsta stiprināšana ir jo īpaši svarīga nestandarta nodarbinātības formu darba ņēmējiem un cilvēkiem, kas ir nelabvēlīgā situācijā. Tikpat svarīga ir tādu pakalpojumu nodrošināšana, kuri ir vērsti uz sociālo iekļaušanu un iekļaušanu darba tirgū. Jaunā minimālo ienākumu shēma, kas pēdējo gadu laikā ir sniegusi pabalstus vairāk nekā vienam miljonam mājsaimniecību (vidēji 513 EUR), var mazināt šīs krīzes sekas. Tomēr varētu uzlabot tās darbību attiecībā uz neaizsargātajām grupām. Valdība pagaidu kārtā ieviesa papildu "ārkārtas pabalstu", lai atbalstītu mājsaimniecības, kuras līdz šim nebija tiesīgas saņemt minimālos ienākumus. Cilvēki, kas ir nodarbināti ēnu ekonomikā, jo īpaši tādās nozarēs kā lauksaimniecība, pārtikas rūpniecība un mājokļu nozare, arī saskaras ar nepietiekamu pieeju sociālajai aizsardzībai un ienākumu atbalstam. Lai risinātu šo problēmu, valdība nesen atviegloja noteikumus par nedeklarētu darba ņēmēju nodarbinātības statusa legalizēšanu un uzturēšanās atļauju iegūšanu vai pagarināšanu strādājošiem migrantiem. Izaugsmes perspektīvas kavē arī negatīvas demogrāfiskās tendences un intelektuālā darbaspēka aizplūšana. Papildus sarežģītākiem darba tirgus apstākļiem kvalitatīvu pakalpojumu trūkums veicina iedzīvotāju skaita samazināšanos Dienvidu reģionos un lauku apvidos. Būtiski ir uzlabot pieeju e-pakalpojumiem, jo īpaši ierobežotas mobilitātes kontekstā.

(18) Kopš krīzes sākuma Itālija veic pasākumus, lai mazinātu krīzes ietekmi uz nodarbinātību. Saīsināta darba laika shēmām (*Cassa integrazione*) ir bijusi liela nozīme, un paredzams, ka tā būs arī turpmāk. Attiecināmība ir paplašināta, iekļaujot mazos uzņēmumus un mikrouzņēmumus, kā arī visas ekonomikas nozares un darba ņēmējus. Turklāt ir izveidota atsevišķa (pagaidu) shēma pašnodarbinātajām personām. Pirms krīzes darba tirgus apstākļi turpināja uzlaboties. 2019. gadā nodarbinātības līmenis sasniedza 64 %, kas bija visaugstākais jebkad reģistrētais rādītājs. Tomēr tas joprojām bija ievērojami zemāks par Eiropas Savienības vidējo rādītāju. Bezdarba līmenis, tāpat kā citi darba tirgus neizmantotā darbaspēka potenciāla rādītāji, bija pastāvīgi augsts, un saskaņā ar Komisijas prognozēm ir sagaidāms, ka 2020. gadā tas palielināsies līdz 11,8 % un 2021. gadā nokritīsies līdz 10,7 %. Pagaidu darba līgumu īpatsvars arī bija augsts, lai gan kopš 2018. gada vidus darbvietu izveides pieaugumu veicināja pastāvīgas darbvietas. Turpmāk nolūkā veicināt ilgtspējīgu un iekļaujošu atlabšanu ir svarīgi darba tirgū integrēt sievietes un neaktīvus jauniešus. Tika veikti daži pasākumi, lai stiprinātu valsts nodarbinātības dienestus un labāk integrētu tos ar sociālajiem pakalpojumiem, pieaugušo izglītību un profesionālo apmācību. Tomēr to darbā iekārtošanas spējas joprojām ir vājas un dažādos reģionos ļoti atšķiras. Arī darba devēju iesaiste joprojām ir neliela. Tā kā ierobežojošie pasākumi tiek pamazām atcelti, elastīgs darba režīms un tāldarbs var palīdzēt uzņēmumiem un darba ņēmējiem. Reaģējot uz krīzi, valdība pieņēma pagaidu pasākumus, kuru mērķis ir saskaņot privāto un darba dzīvi, piemēram, veicinot vieddarbu un īpašus atvaļinājumus un nodrošinot kuponus bērnu pieskatīšanai. Neraugoties uz nesenajiem centieniem, pasākumi vienlīdzīgu iespēju un darba un privātās dzīves līdzsvara politikas

veicināšanai, kā arī agrīnas pirmsskolas izglītības un aprūpes un ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu piedāvājums par pieņemamu cenu joprojām ir vājš un nepietiekami integrēts.

(19) Pašreizējā ārkārtas situācija arī norāda uz nepieciešamību uzlabot digitālo mācīšanos un digitālās prasmes, tostarp darbspējīga vecuma pieaugušajiem, un tālmācību. Ir svarīgi investēt izglītībā un prasmēs, lai veicinātu viedu un iekļaujošu ekonomikas atlabšanu un turpinātu zaļo pārkārtošanos un digitālo pārveidi. Šajā ziņā izglītības un apmācības rezultāti joprojām ir liels izaicinājums Itālijai. Reģionos pastāv lielas atšķirības pamatprasmju apguvē, un priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas rādītājs krietni pārsniedz Savienības vidējo rādītāju (13,5 % salīdzinājumā ar 10,3 % 2019. gadā), jo īpaši attiecībā uz ārpus Savienībā dzimušiem skolēniem (33 %). Saistībā ar mobilitātes ierobežojumiem pastāv risks, ka reģionālās un teritoriālās atšķirības palielināsies. Šajā sakarā īpaši svarīgi ir ieguldīt tālmācībā, kā arī digitālajā infrastruktūrā un pedagogu un izglītojamo prasmēs. Itālijā ir arī zemāks absolventu īpatsvars zinātnē un inženierzinātnēs salīdzinājumā ar Savienības vidējo rādītāju, un terciārās izglītības iegūšanas līmenis joprojām ir ļoti zems (27,6 % 2019. gadā). Turklāt Itālijas uzņēmumi mazāk iegulda darbinieku apmācībā attiecībā uz informācijas un tehnoloģijas komunikācijām salīdzinājumā ar līdzīgām valstīm. Bažas rada arī mazkvalificētu pieaugušo zemais līdzdalības līmenis apmācībā, ņemot vērā to, ka samazinās tādu darbvietu skaits, kurās nepieciešama zema kvalifikācija. Prasmju pilnveide un pārkvalifikācija joprojām ir tikpat svarīga kā vienmēr, lai nodrošinātu darba ņēmējus ar darba tirgum atbilstošām prasmēm un veicinātu taisnīgu pāreju uz digitālāku un ilgtspējīgāku ekonomiku.

(20) Krīze ir pastiprinājusi nepieciešamību atbalstīt uzņēmumu piekļuvi finansējumam. Itālija ir pieņēmusi vairākas shēmas, lai atbalstītu likviditātes plūsmu uzņēmumiem, tostarp saskaņā ar pagaidu regulējumu valsts atbalsta pasākumiem ekonomikas atbalstam pašreizējā Covid-19 uzliesmojuma laikā[8]. Šādu shēmu efektīva īstenošana, tostarp caur banku sistēmu virzītas garantijas, ir būtiska, lai nodrošinātu, ka visi uzņēmumi, jo īpaši mazie un vidējie uzņēmumi (MVU) un tie, kas darbojas visvairāk cietušajās nozarēs un ģeogrāfiskajās teritorijās, kā arī inovatīvi uzņēmumi gūst labumu no tām. Minēto pasākumu izstrādes un īstenošanas procesā ir jāņem vērā banku nozares noturība. Tiešas dotācijas un stimuli uz tirgu balstītam finansējumam var arī atbalstīt MVU un inovatīvu uzņēmumu likviditāti. Inovatīviem uzņēmumiem (bieži bez nodrošinājuma) ir grūtāk piekļūt kredītiem, un pašreizējā krīze šo situāciju varētu pasliktināt. Nodokļu un sociālo iemaksu atlikšana valstij ir palīdzējusi uzlabot uzņēmumu naudas plūsmas. Tomēr būtu jānovērš apstiprināto maksājumu kavējumi gan no pārvaldes iestādēm uzņēmumiem, gan uzņēmumu starpā, jo tie kavē visu uzņēmumu, jo īpaši mazo uzņēmumu, likviditāti.

(21) Lai veicinātu ekonomikas atlabšanu, būs svarīgi pasteidzināt rūpīgi izstrādātu publisko investīciju projektu īstenošanu un veicināt privātās investīcijas, tostarp veicot attiecīgas reformas. Investīcijas, kas atbalsta zaļo pārkārtošanos, būs jo īpaši svarīgas, lai atbalstītu ekonomikas atlabšanu un palielinātu turpmāku noturību. Itālija ir ļoti neaizsargāta pret ārkārtēju laikapstākļu izraisītām un hidroģeoloģiskām katastrofām, tostarp sausumu un mežu ugunsgrēkiem. Lai notiktu Itālijas pārkārtošanās uz klimatneitrālu ekonomiku, ilgākā laikposmā būs nepieciešamas ievērojamas privātās un publiskās investīcijas, jo īpaši jaunas atjaunojamās enerģijas ražošanā, elektroenerģijas infrastruktūrā, energoefektivitātē. Zaļā kursa investīcijas cīņai pret

[8] OV C 91I, 20.3.2020., 1.-9. lpp.

klimata pārmaiņām ir izklāstītas Itālijas valsts enerģētikas un klimata plānā. Tās ir būtiskas, lai novērstu klimata pārmaiņu radīto apdraudējumu, vienlaikus tās ir nozīmīgas Itālijas ekonomikas atlabšanā un tās noturības stiprināšanā. Zaļā kursa investīcijām arī ir izšķiroša nozīme, lai samazinātu gaisa piesārņojuma ietekmi uz cilvēku veselību Itālijas pilsētās, jo īpaši Po baseina zonā. Ilgtspējīgas mobilitātes iniciatīvu īstenošana, piemēram, vietējo sabiedrisko autobusu aizstāšana ar jauniem, ir piemērs, kā risināt gan sastrēgumu, gan gaisa piesārņojuma problēmu. Ūdens un atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras nepilnības, jo īpaši dienvidu reģionos, ietekmē vidi un veselību, radot ievērojamas izmaksas un zaudētus ieņēmumus Itālijas ekonomikai. Vispārīgāk runājot, noturība pret klimata pārmaiņām ir būtiska visai infrastruktūrai, tostarp veselības aprūpes infrastruktūrai. Tam nepieciešamas pielāgošanās stratēģijas. Vides un klimata pārmaiņu problēmu risināšana, piemēram, hidroloģiskie riski, ilgtspējīga mobilitāte pilsētās, energoefektivitāte, aprites ekonomika un rūpniecības pārveide, ir iespēja uzlabot ražīgumu, vienlaikus izvairoties no neilgtspējīgas prakses. Tajā pašā laikā ieguldījumi šādos projektos var palīdzēt radīt darbvietas un panākt atlabšanu pēc krīzes. Taisnīgas pārkārtošanās fonda līdzekļu 2021.–2027. gada plānojums varētu palīdzēt Itālijai risināt dažas no problēmām, ko rada pāreja uz klimatneitrālu ekonomiku, īpaši teritorijās, kas ietvertas 2020. gada ziņojuma par valsti D pielikumā[9]. Tas ļautu Itālijai optimāli izmantot minēto fondu.

(22) Covid-19 uzliesmojuma dēl noteiktie ierobežojumi ir norādījuši uz to, cik svarīgi ir ieguldīt ekonomikas digitalizācijā, un parādījuši digitālo infrastruktūru nozīmi. Itālijas uzņēmumu, jo īpaši MVU un mikrouzņēmumu, zemais digitālās intensitātes un digitālo zināšanu līmenis ir liedzis tiem piedāvāt e-komercijas un tāldarba režīma iespējas un nodrošināt un izmantot digitālos rīkus ierobežojošo pasākumu laikā. Ieguldījumi digitalizācijā un prasmēs, pastāvīgi un laikus īstenojot mērķtiecīgu valsts politiku, ir būtiski, lai uzlabotu e-uzņēmējdarbības modeļus un palīdzētu uzņēmumiem pielāgoties, kā arī palielinātu produktivitāti un konkurētspēju. Ir pierādījies, ka piekļuve ātrai un uzticamai digitālajai infrastruktūrai ir būtiska, lai nodrošinātu pamatpakalpojumu sniegšanu valdībā, izglītībā, veselības aprūpē un medicīnā, kā arī lai uzraudzītu un kontrolētu epidēmiju. Itālija joprojām atpaliek *FTTP* (optiskās šķiedras kabeļu nodrošināšana līdz telpām) pārklājuma ziņā lauku apvidos. Būtu jāpieņem īpaši pasākumi, lai novērstu minēto trūkumu, kā arī vēl vairāk veicinātu *FTTP* izmantošanu.

(23) Labi funkcionējoša pētniecības un inovācijas sistēma ir nepārtraukta, saskaņota un uz pierādījumiem balstīta politikas atbalsta rezultāts, ko papildina ieguldījumi un atbilstošs cilvēkkapitāls. Pašreizējā krīze ir skaidri parādījusi, ka vēl vairāk jāstiprina ātra datu apmaiņa starp pētniekiem, tostarp piekļuve rezultātiem un pierādījumiem bez maksas lietotājam un atvērtajai zinātnei. Atvērtās zinātnes, kā arī zinātnes un uzņēmējdarbības sadarbība, neapšaubāmi ir svarīga, lai tirgū ieviestu pētījumu rezultātus, tostarp tos, kas vajadzīgi vakcīnu un terapiju jomā, balstoties uz Itālijas pieredzi medicīnas rūpniecības un pētniecības nozarē.

(24) Efektīvai valsts pārvaldei ir izšķiroša nozīme, lai nodrošinātu, ka netiek aizkavēta to pasākumu īstenošana, kuri pieņemti ārkārtas situācijas risināšanai un ekonomikas atlabšanas atbalstam. Sociālo pabalstu izmaksa, likviditātes pasākumi un steidzamāka investīciju īstenošana u. c. varētu nebūt efektīva, ja to kavēs trūkumi publiskajā sektorā. Trūkumi ietver ilgstošas procedūras, tostarp civillietās, zemu digitalizācijas līmeni un vāju administratīvo spēju. Procedūras un pārbaudes ir jāveic ātri situācijā,

[9] SWD(2020) 511 final.

kurā tiek ievērojami palielināti publiskie resursi, lai atbalstītu saimniecisko darbību. Valsts pārvaldes iestāžu digitalizācija pirms krīzes bija nevienmērīga. Iestāžu un plašas sabiedrības mijiedarbība tiešsaistē bija zema. Reģionu un pašvaldību pārvaldīto administratīvo procedūru īpatsvars, kuras var pilnībā sākt un pabeigt digitāli, joprojām ir zems. Krīze ir arī atklājusi publisko digitālo pakalpojumu sadarbspējas trūkumu. Lai veicinātu valsts pārvaldes operatīvo reaģētspēju, ir jāuzlabo un jāvienkāršo nozaru noteikumi, vienlaikus likvidējot atlikušos šķēršļus konkurencei. Visbeidzot, efektīva tiesu sistēma ir ļoti svarīga pievilcīgai, investīcijām un uzņēmējdarbībai labvēlīgai ekonomikai, un tai būs izšķiroša nozīme atlabšanas procesā, ļaujot īstenot efektīvas glābšanas un pārstrukturēšanas sistēmas.

(25) Šie ieteikumi pievēršas pandēmijas sociālekonomiskās ietekmes novēršanai un ekonomikas atlabšanas veicināšanai, taču Itālijai 2019. gadā adresētie ieteikumi, ko Padome pieņēma 2019. gada 9. jūlijā, attiecās arī uz reformām, kuras ir būtiskas, lai risinātu strukturālās problēmas vidējā līdz ilgākā termiņā. Šie ieteikumi nav zaudējuši aktualitāti un arī turpmāk tiks pārraudzīti visā nākamā gada Eiropas pusgada ciklā. Tas attiecas arī uz ieteikumiem, kas skar ar investīcijām saistīto ekonomikas politiku. Minētie ieteikumi būtu jāņem vērā kohēzijas politikas finansējuma stratēģiskajā plānošanā pēc 2020. gada, t. sk. pašreizējās krīzes ietekmes mazināšanas pasākumos un izejas stratēģijās.

(26) Itālijas valdības pieņemtie pasākumi mājsaimniecību un uzņēmumu atbalstam arī palīdz saglabāt banku nozares kapitalizāciju un noturību pašreizējā sarežģītajā darbības vidē. Neraugoties uz pieņemtajiem riska mazināšanas pasākumiem, tostarp banku uzraudzības iestāžu nodrošināto prudenciālās uzraudzības elastību, Covid-19 uzliesmojums arī negatīvi ietekmē banku aktīvu kvalitāti visā Savienībā, un paredzams, ka tas turpināsies arī tuvākajās nedēļās un mēnešos, tostarp Itālijā. Tā rezultātā ieņēmumus nenesošu aizdevumu (INA) samazināšanas centieni tiek ietekmēti, arī tiesu darbības un samazinātas vērtības aktīvu restrukturizācijas darbību palēninašanās dēļ. Šajā sakarā ilgtspējīgu risinājumu piedāvāšana dzīvotspējīgiem aizņēmējiem, kurus skārusi krīze, tostarp izvairoties no juridiskiem automātiskiem procesiem, ir svarīgs priekšnoteikums aktīvu kvalitātes aizsardzībai. Vienlaikus, nodrošinot precīzu ziņošanu par aktīvu kvalitātes pasliktināšanos un piesardzīgiem kredītstandartiem, var arī palīdzēt atbalstīt INA sekundārā tirgus darbību un ierobežot negatīvu ietekmi uz esošo INA atsavināšanas iniciatīvām.

(27) Efektīvai korupcijas novēršanai un sankciju piemērošanai par to var būt svarīga nozīme, lai nodrošinātu Itālijas atlabšanu pēc krīzes. Pārredzamība publiskajā sektorā un jo īpaši pastiprinātas korupcijas apkarošanas pārbaudes var novērst organizētās noziedzības mēģinājumus iefiltrēties ekonomikas un finanšu apritē, izkropļot publiskā iepirkuma procedūras un plašākā nozīmē novirzīt ieguldījumiem nepieciešamos publiskos resursus. Tajā pašā laikā publiskā iepirkuma procedūrām būtu jāpaliek efektīvām, līdzsvarojot nepieciešamību pēc rūpīgas uzraudzības un nepieciešamību pēc savlaicīguma. Nolēmuma pieņemšanas laiks kriminālt iesu apelācijas instancēs joprojām rada bažas, bet parlamentā tiek apspriestas visaptverošas reformas, lai uzlabotu kriminālprocesus. Itālijas pretkorupcijas regulējums nesen ir pastiprināts, taču tas ir jāpabeidz, interešu konflikta gadījumā piemērojot sankcijas vēlētām valsts amatpersonām.

(28) Eiropas pusgads nodrošina satvaru pastāvīgai ekonomikas un nodarbinātības politikas koordinēšanai Savienībā, un tādējādi var veicināt ekonomikas ilgtspēju. . Nodrošinot tālāk sniegto ieteikumu pilnīgu īstenošanu, Itālija sekmēs progresu IAM sasniegšanā un kopīgus pūliņus konkurētspējīgas ilgtspējas nodrošināšanai Savienībā.

(29) Cieša valstu ekonomikas koordinācija ekonomiskajā un monetārajā savienībā ir būtiska, lai strauji atgūtos no Covid-19 ekonomiskās ietekmes. Itālijai kā dalībvalstij, kuras valūta ir euro, ņemot vērā Eurogrupas politiskās norādes, būtu jānodrošina, ka tās politika joprojām atbilst ieteikumiem eurozonai un tiek koordinēta ar pārējo eurozonas dalībvalstu politiku.

(30) Komisija 2020. gada Eiropas pusgada kontekstā ir veikusi Itālijas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un publicējusi to 2020. gada ziņojumā par šo valsti. Tā ir arī novērtējusi 2020. gada stabilitātes programmu un to, kā īstenoti Itālijai iepriekšējos gados adresētie ieteikumi. Izvērtējumā Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas nodrošināšanā Itālijā, bet arī to atbilstību Savienības noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina Savienības vispārējā ekonomikas pārvaldība, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.

(31) Ņemot vērā minēto novērtējumu, Padome ir izskatījusi 2020. gada stabilitātes programmu, un tās atzinums[10] ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā.

(32) Padome ir izskatījusi [2020. gada valsts reformu programmu un] 2020. gada stabilitātes programmu, ņemot vērā Komisijas padziļināto pārskatu un šo novērtējumu. Šajos ieteikumos ir ņemts vērā, ka pandēmijas apkarošana un ekonomiskās atlabšanas veicināšana ir pirmais nepieciešamais solis, kas ļaus koriģēt nelīdzsvarotību. Ieteikumi, kuri ir tieši vērsti uz makroekonomisko nelīdzsvarotību, ko Komisija konstatējusi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu, ir atspoguļoti 1., 2., 3. un 4. ieteikumā,

AR ŠO IESAKA Itālijai 2020. un 2021. gadā rīkoties šādi.

1. Ievērojot vispārējo izņēmuma klauzulu, veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai efektīvi risinātu pandēmijas situāciju, stiprinātu ekonomiku un atbalstītu tās turpmāko atlabšanu. Kad to pieļaus ekonomiskie apstākļi, īstenot fiskālo politiku, kas ļaus panākt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli un nodrošināt parāda ilgtspēju un vienlaikus veicinās investīcijas. Stiprināt veselības aprūpes sistēmas noturību un spējas tādās jomās kā veselības aprūpes darbinieki, kritiski svarīgs medicīniskais aprīkojums un infrastruktūra. Uzlabot koordināciju starp valsts un reģionālajām iestādēm.

2. Nodrošināt pienācīgu ienākumu kompensēšanu un piekļuvi sociālajai aizsardzībai, jo īpaši nestandarta nodarbinātības formu darba ņēmējiem. Mazināt krīzes ietekmi uz nodarbinātību, tostarp izmantojot elastīgo darba režīmu un aktīvu atbalstu nodarbinātībai. Stiprināt tālmācību un prasmes, tostarp digitālā vidē.

3. Nodrošināt efektīvu pasākumu īstenošanu, lai nodrošinātu likviditāti reālajai ekonomikai, tostarp maziem un vidējiem uzņēmumiem, inovatīviem uzņēmumiem un pašnodarbinātām personām, un novērst maksājumu kavējumus. Pasteidzināt tādu publisko investīciju projektu īstenošanu, kuri jau sagatavoti realizēšanai, un rosināt privātās investīcijas, lai sekmētu ekonomikas atlabšanu. Koncentrēt investīcijas uz zaļo pārkārtošanos un digitālo pārveidi, jo īpaši uz tīru un efektīvu enerģijas ražošanu un izmantošanu, pētniecību un inovāciju, ilgtspējīgu sabiedrisko transportu, atkritumu un ūdens apsaimniekošanu, kā arī pastiprinātu digitālo infrastruktūru, lai nodrošinātu pamatpakalpojumu sniegšanu.

[10] Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.

4. Uzlabot tiesu sistēmas un valsts pārvaldes efektivitāti.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs